

Een kleine steun voor de moeders van vandaag, een grote impact op volgende generaties

*Moeder 28 weken
zwanger, derde kindje*

“It feels like coming home. Other organizations help with practical things, but here they know my name, they know my children’s names, they see me as a person.”

De voorlopige resultaten van ons academische onderzoeksproject The Effects of Invisible Support in Refugee Care for Intergenerational Health – een samenwerking tussen de Universiteit van Amsterdam en Amsterdam UMC – laten zien dat zogenoemde ‘onzichtbare zorg’, waar de organisatie Because We Carry zeer sterk in is, geen bijzaak is, maar een randvoorwaarde voor gezonde zwangerschappen en veilige geboorte in een vluchtelingencontext.

Met ‘onzichtbare zorg’ doelen wij op vormen van ondersteuning die meestal niet worden vastgelegd in dossiers, maar wél aantoonbaar samenhangen met gezondheidsuitkomsten: emotionele steun en stressreductie bij zwangere vrouwen, het bieden van een voorspelbare en veilige omgeving, ruimte om te rusten en te herstellen, hulp bij het navigeren van complexe regelsystemen in een nieuw land, en praktische begeleiding rondom zwangerschap, bevalling en de eerste periode na de geboorte.

Loes Loning, onderzoeker

“Wat organisaties als Because We Carry bieden, gaat verder dan ondersteuning: het is zorg die aantoonbaar bijdraagt aan rust, veilige zwangerschappen en een betere start voor moeder en kind. De impact daarvan reikt tot in de volgende generatie.”

Uit ons onderzoek blijkt dat dit type zorg direct bijdraagt aan: veiliger verloop van zwangerschap en bevalling; betere mogelijkheden voor borstvoeding en herstel na de bevalling; vermindering van chronische stress bij de moeder, wat gunstig is voor de ontwikkeling van de foetus en daarmee aan gezondere perspectieven voor het kind op langere termijn – intergenerationele gezondheid.

De zorgvormen die Because We Carry aanbiedt in vluchtelingenkampen en Asielzoekerscentra sluiten nauw aan bij deze wetenschappelijk onderbouwde randvoorwaarden. Investeren in dit werk betekent daarom investeren in aantoonbaar betere gezondheidsuitkomsten, niet alleen voor moeders, maar ook voor hun kinderen en de volgende generatie.

Het onderzoek is gebaseerd op etnografisch veldwerk in Athene en op Lesbos, uitgevoerd door een interdisciplinair team van artsen en antropologen, samen met humanitaire partnerorganisaties in vluchtelingenopvangcentra. Door middel van observaties, informele gesprekken en diepte interviews met (zwangere) vrouwen en zorgverleners brachten wij in beeld hoe deze steun in de praktijk werkt. De eerste bevindingen laten zien dat deze vorm van zorg en ondersteuning vrouwen meer rust, houvast en vertrouwen geeft in een periode die vaak wordt gekenmerkt door onzekerheid, verdriet en eenzaamheid. De resultaten van projecten die dit soort zorg bieden, laten zich echter moeilijk vangen in rapportages of cijfers. Daardoor is het verkrijgen van financiering

voor deze projecten extra uitdagend – juist terwijl het welzijn en de mentale gezondheid van moeders nú een bewezen invloed hebben op de gezondheid en ontwikkeling van hun (ongeboren) kinderen. Onze voorlopige resultaten uit het onderzoeksproject *The Effects of Invisible Support in Refugee Care for Intergenerational Health* onderstrepen dat deze ‘onzichtbare’ zorg direct samenhangt met gezondere zwangerschappen, veiligere bevallingen en betere ontwikkelingskansen voor kinderen. Met andere woorden: een relatief kleine investering in de gezondheid van moeders vandaag is een grote, cruciale investering in de gezondheid en veerkracht van toekomstige generaties.

Moeder, drie jonge kinderen

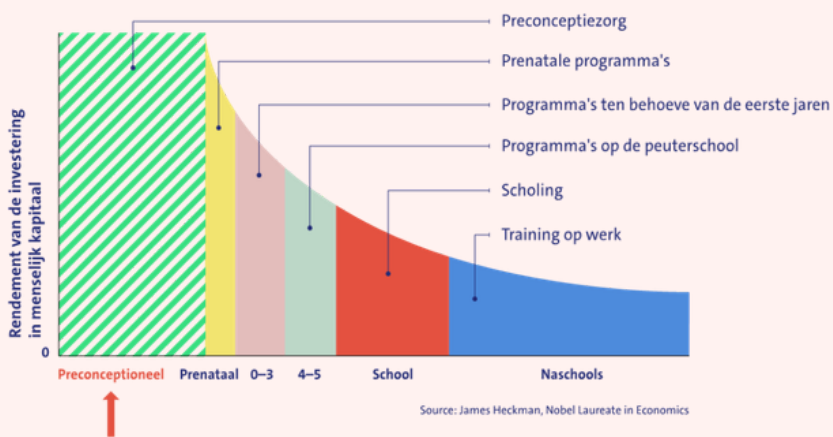
“I was so stressed, I was devastated. Now, when I am with Because We Carry, I don't think too much, it eases my stress. They are so patient and understanding, they have time for you, it gives me joy.”

Er is internationaal steeds meer aandacht voor het belang van toekomstige generaties. In 2024 namen de United Nations de Declaration on Future Generations aan. Daarin wordt opgeroepen om beleid en beslissingen van vandaag structureel te toetsen op hun effecten voor volgende generaties.

Dat is geen abstract ideaal. Decennia aan onderzoek laten zien dat chronische stress en trauma tijdens de zwangerschap en in de vroege kindertijd de ontwikkeling van kinderen negatief beïnvloeden: zij hebben een hogere kans op vroeggeboorte en laag geboortegewicht, meer gezondheidsproblemen, leerachterstanden en mentale klachten op latere leeftijd. Deze effecten beginnen al vóór de geboorte; een ongelijke start vergroot de kans op problemen later in het leven – op school, in werk en in gezondheid. Zorg die stress vermindert, veiligheid biedt en moeders continu ondersteunt in de AZC-context is daarom geen luxe, maar onmisbare basiszorg. Ze is cruciaal voor het huidige lichamelijke en mentale welzijn van deze vrouwen én voor de gezondheid en veerkracht van hun kinderen.

Investeren in deze vorm van zorg betekent voor gemeenten en andere financiers: vandaag bijdragen aan het beschermen van een kwetsbare groep moeders, én tegelijk werken aan gezondere, veerkrachtigere toekomstige generaties en lagere maatschappelijke kosten op de lange termijn. Dit is een concrete manier om de Declaration on Future Generations in praktijk te brengen.

Dat investeren in het vroege leven een slimme zet is, blijkt ook uit de zogenoemde Heckman-curve. Deze laat zien dat hoe eerder je investeert in menselijk leven, hoe hoger het maatschappelijke rendement is. Investeren vóór en rond de geboorte levert aantoonbaar meer gezondheidswinst op dan later ingrijpen, en verkleint de kans op dure zorg, schooluitval en verminderde arbeidsparticipatie op latere leeftijd.

Marjette Koot, onderzoeker

“Langetermijn denken is lastig. We richten ons het liefst op zichtbare, praktische zorg die zich makkelijk in cijfers laat vangen. Maar juist de minder zichtbare zorg – die stress verlaagt en veiligheid creëert – blijkt vaak de grootste impact te hebben op moeders én de allerjongsten.”

